

En dødelig cocktail

Globaliseringens ubegrensede rett til frie kapitaloverføringer over hele verden, hvitvaskingen av penger fra økonomisk kriminalitet og den beskyttende anonymitet fra skatteparadis og sist, men ikke minst, den transnasjonale mafiaens infiltrasjon av pengemarked og handel, er alt kommet til å utgjøre en nesten ugjennomtrengelig mur for etterforskere, politi og rettsvesen.

Dagens sivile samfunn mangler lovhjemler og redskaper til å møte denne kriminaliteten. Tidligere internasjonale reguleringer er opphevet. "Fri flyt" av kapital og mennesker er kommet i stedet. Den nye organiseringen av verdens økonomiske system har passet mafiaen som hånd i hanske. I stedet er samfunnets egen rettsordning kommet under beleiring.

Framveksten av den italienske Camorraen kan være en illustrasjon på hvordan den organiserte kriminelle kapitalisme har utviklet seg. Røttene ble plantet i den ytterst fattige Mezzogiorno-regionen i Sør-Italia etter den 2. verdenskrig.

Camorraen særmerker seg med en ualminnelig finansiell dynamikk og forretningsteft paret med en eksepsjonell tilpasningsevne og raskhet. Som et holdingselskap har den i dag eierskap til store og små foretak i Nord- og Sør-Amerika og delvis også i Afrika. (Store selskap gir makt, små fleksibilitet.)

I flere land er det den internasjonale mafiaen, ikke regjeringen, som har kontrollen. Filippinene kan være ett eksempel. Guatemala et annet: Borgerkrigens slutt åpnet for en flodbølge av organisert kriminalitet hvor både politiet og det politiske liv er blitt gjennomsyret av korrupsjon. Kidnapping, narkotikahandel og vold florerer. Hver måned blir det alene i hovedstaden begått 45-60 mord. På landsbasis ble det i 1997 kidnappet 1739 mennesker, ofte på bestilling.

Den russiske mafiaen hersker over 40 prosent av Russlands nasjonalprodukt (Interpol). Foruten våpensalg og bankvesen, sjøtransport og bilindustri har den betydelig kontroll over deler av landets råvarer, gruvedrift, tømmerindustri, diamant- og pelshandel, aluminiumsindustri, petroleumsutvinning og fiske. For en nordmann er det ikke unaturlig at spørsmålet melder seg: Kan mafiaen interesser kaste lys over den åpenbare russiske mangel på energi i forhandlingene med Norge om en løsning på gråsonespørsmålet i nord?

Totalt har den transnasjonale mafiaen nedsaltet i diverse skatteparadis rundt 6000 milliarder dollar, 1000 milliarder av dette alene på Caymanøyene. Men det viktigste som ikke framgår av slik statistikk er at den kriminelle økonomien er blitt smeltet inn i legale virksomheter. For den kriminelle virksomheten er det strategisk og taktisk nødvendig å samordne den lovstridige aktiviteten med den legale, sier Pino Arlacchi, direktør for FNs kontor for narkotikakontroll og bekjempelse av kriminalitet.

Forsøker man å skjelve mellom organisert kriminalitet og ordinært finansliv, dømmer man seg selv til ikke å forstå noen av delene. De to sfærene kan ikke lenger skilles fra hverandre. "Kapitalen fra den globale mafiavirksomheten er," sier en gruppe av europeiske mafiajegere, "blitt uunnværlige drivhjul i våre samfunn. Uten mafiaens tilførsel av kapital ville globaliseringen lide skipbrudd".

Den transnasjonale mafiaen, det dreier seg om Camorraen, Ndranghetaen og Coruna Unita i Italia, Cali- og Medellinkartellene i Colombia, "Storsirkelen" i Kina, Wo-føderasjonen, 14 K og Sun Yee On i Hongkong, Bamboui Uni og 4-Havssammenslutningen i Taiwan (Triadene), og Cosa Nostra i USA, er alle forbryterbander som dels konkurrerer – eller kriger, dels samarbeider – på det internasjonale marked. De har avleggere i flere land. Cosa Nostra i USA, ledet av 25 familier, antas å ha mellom 15 000 og 40 000 medlemmer. De fire store klanene i Japan (Yakusas) har til sammen rundt 40 000 medlemmer. Størst er Yamaguchi-gumi, og mest eksklusiv, men neppe mindre mektig, er Toa Yuai Jigyo Kumiai,

som består av seks klaner med bare 800 medlemmer. Mafiaen i Russland omfatter, ifølge det russiske innenriksdepartementet, 12 000 grupper med til sammen 160 000 medlemmer.

Våpen- og narkotikahandel, prostitusjon og menneskehandel – i denne rekkefølge – utgjør de mest sentrale satsingsområdene for de store forbrytersyndikatene. De siste tiårene har mafiaen overført 75 000 brasilianske kvinner til prostitusjonsmarkedet i Europa. (Menneskehandel innbringer årlig rundt 90-100 milliarder kroner, ifølge Interpol.)

Kidnapping, drap, korrupsjon, gambling og smugling gir skyhøye gevinster. Avkastningen av kommersiell forfalskning, for eksempel av medikamenter, ligger årlig et sted mellom 200 og 500 milliarder kroner (Finansdepartementet i Frankrike). Mer troskyldige sysler som import- og eksportvirksomhet, drift- og eierskap av hotellkjeder, spillekasinoer, entreprenørselskaper, internasjonale banker, rederier og turistindustri er også viktig, og selvfølgelig: alminnelig svindel. Ifølge det britiske Overhus svindler den internasjonale mafiaen EUs budsjett for mellom 60 og 90 milliarder kroner hvert år. USAs sentralbank oppgir at mafiaen tapper landets informasjonsindustri for 100 milliarder dollar årlig.

Mafiaens piratvirksomhet på det åpne hav innbringer til sammenlikning beskjedne beløp, bare rundt 1,5 milliarder kroner årlig.

På driftssiden kommer utgifter til korrupsjon, smøring av offentlig ansatte og kommisjon til ansatte og tillitsvalgte i private bedrifter, i tollvesen, militæret, politiet osv., og ikke minst skjult finansiering av politiske partier. Både i Italia, Frankrike og Tyskland har ubehagelige spørsmål om finansieringen dukket opp de siste årene.

Generaler, dommere, regjeringssjefer, framstående forretningsmenn, velrenommerte banker, innflytelsesrike finansinstitusjoner og anerkjente flernasjonale selskaper med prestisjeredne merkevarer er involvert i økonomisk kriminalitet, hvor sporene går tilbake til den transnasjonale mafiaen.

Kan man i det hele tatt finne et fristed hvor den organiserte økonomiske kriminalitet ennå ikke har vunnet innpass? Selv den katolske kirke – Vatikanstaten – er involvert med hvitvasking av penger, en allianse som neppe er ny. I vår umiddelbare geografiske nærhet finnes andre: Luxembourg, Sveits, Liechtenstein, Monaco, Malta, Kypros, Madeira, Ceuta, Gibraltar, Andorra, Jersey, Guernsey, for å nevne noen. Årlig hvitvaskes i disse og andre skatteparadis rundt 400 milliarder dollar.

Og Norge i denne sammenheng? Svaret gir seg selv. Kapital i bevegelse har samme tiltrekning på mafiaen som lyden av et brekende lam på en ulveflokk.

FN har begynt å arbeide med en plan mot den organiserte kriminaliteten i verden. Men vestlige regjeringer, USAs, Englands, Tysklands og Frankrikes, har sjelden lagt noen entusiasme for dagen når det gjelder bekjempelse av hvitvasking av kapital og inngrep overfor skatteparadisene. Amerikanske storbanker, CIA og militæret i USA kan like lite som Vatikanet sies å stå med rene hender. Kriminalisert økonomi kriminaliserer selve samfunnet.

Slik rammer den transnasjonale mafiavirksomheten demokratiet hvor det er mest sårbart: Enkeltmenneskets sikkerhet, samfunnets stabilitet og staters suverenitet står på spill. Det har ennå ikke gått opp for politikere flest og mannen i gata at det nye blandingsproduktet av globalisering, skatteparadis og mafiavirksomhet utgjør en dødelig cocktail for vårt høyt besungne demokrati.